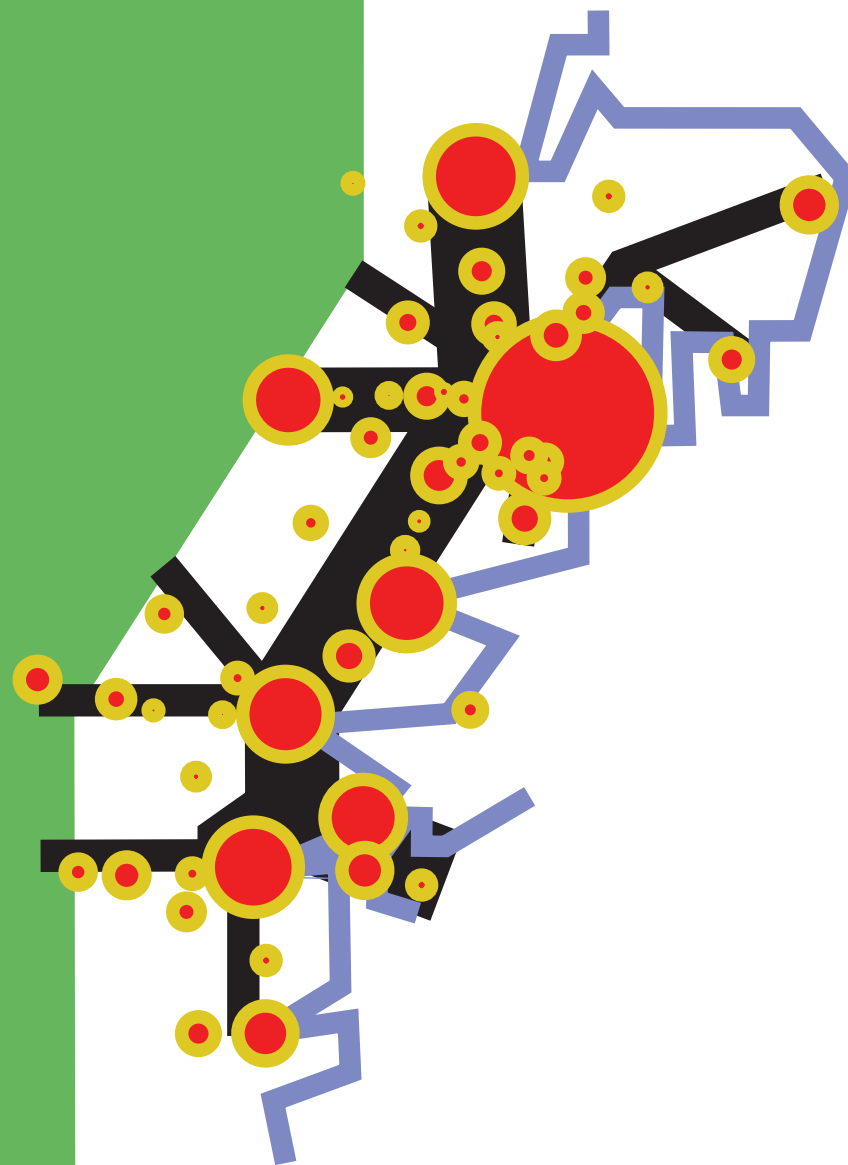

Vision Østjylland

Styregruppen for projekt
Byudvikling i Østjylland

20. august 2008

VISION ØSTJYLLAND

Copyright: Miljøministeriet, By- og Landskabsstyrelsen, august 2008

Gengivelse tilladt med angivelse af kilde

Udarbejdet af Styregruppen for samarbejdet vedrørende Byudvikling i Østjylland

Tekst og grafik: COWI, Kristian Bransager

Rapporten ligger på By- og Landskabsstyrelsens

hjemmeside: www.byoglandskabsstyrelsen.dk

Styregruppe

Miljø- og Teknikdirektør Pernille Blach Hansen, Randers Kommune

Udviklingschef Helen Rosager, Norddjurs Kommune

Direktør Poul Møller, Syddjurs Kommune

Plan- og Byggechef Helle Jakobsen, Favrskov Kommune

Sektionsleder Svend Jakobsen, Silkeborg Kommune

Teknisk direktør Carl Nielsen, Århus Kommune

Teknisk direktør Søren Hjortsø Kristensen, Odder Kommune

Planchef Bente Hornbæk, Skanderborg Kommune

Kommunaldirektør Niels Aalund, Horsens Kommune

Kommunaldirektør Jesper Thyrring Møller, Hedensted Kommune

Kommunaldirektør Niels Aagesen, Vejle Kommune

Teknisk Direktør Hans-Jørgen Bøgesø, Kolding Kommune (Trekantområdet er repræsenteret ved Vejle og Kolding kommuner)

Erhvervs- og Udviklingschef Erik Bay, Haderslev Kommune

Projektleder Thomas Ostenfeld, Trafikstyrelsen for jernbaner og færger

Vej- og Trafikchef, Knud Erik Andersen, Vejdirektoratet

Fuldmægtig Jesper Kaae, Transportministeriet

Kontorchef Niels Bjørkbom, By- og Landskabsstyrelsen, Miljøcenter Odense

Kontorchef Thorbjørn Fangel, By- og Landskabsstyrelsen, Miljøcenter Århus

Kontorchef Peter Pouplier, By- og Landskabsstyrelsen, formand

Følgegruppe

Vicedirektør Lars Vildbrad, Region Midtjylland

Vicekontorchef Dorte Selmer, Vækstforum, Region Midtjylland

Regionsdirektør Palle Christiansen, Beskæftigelsesregion Midtjylland

Chefkonsulent Lisbeth Møller, Kommunekontaktrådet, Region Midtjylland

Udviklingsdirektør Mikkel Hemmingsen, Region Syddanmark

Afdelingschef Dorthe Kusk, Vækstforum, Region Syddanmark

Regionsdirektør Karl Schmidt, Beskæftigelsesregion Syddanmark

Chefkonsulent Morten Karlsberg, Kommunekontaktrådet, region Syddanmark

By- og Landskabsstyrelsen - Sekretariat

Landinspektør Mette Kragh

Cand. Scient. Bue Elkjær Nielsen

Arkitekt Søren Rasmussen

Akademiingeniør Vilhelm B. Michelsen

Konsulent vedrørende Vision Østjylland

Projektchef Kristian Bransager, Cowi, Aalborg

Indhold

Forord	side 4
Den østjyske storbyregion	side 5
Det kendetegner en storbyregion med internationalt potentiale	side 6
Fælles interesser i Østjylland	side 7
Vision for den østjyske storbyregion	side 8
• Et stærkt og vidensintensivt erhvervsliv	side 9
• Kultur og fritid i topklasse	side 10
• Velfungerende og effektive transportløsninger	side 11
• Byerne langs transportakserne som drivkraft	side 14
• Landskaberne bevares og udvikles som attraktion	side 15
Østjyske kommuner i samarbejde	side 16
Det videre arbejde	side 17
1. En fælles udviklingsstrategi	side 17
2. Organisering af opgaverne	side 18

Forord

17 østjyske kommuner har i samarbejde med Miljøministeriet og Transportministeriet udarbejdet Vision Østjylland - en fælles vision for Østjyllands udvikling - som overordnet ramme for regionens bosætning, erhvervsliv, infrastruktur, kultur og landskaber. Samarbejdet om udviklingen i Østjylland, som oprindeligt blev lanceret i landsplanredegørelse 2006, skal bidrage til, at der kan træffes de strategiske beslutninger, som kan medvirke til at opretholde og udvikle et konkurrencedygtigt og bæredygtigt Østjylland.

Borgmestrene i de 17 kommuner og Miljøministeren, der udgør projektets politiske ejerkreds, har i januar 2008 igangsat visionsarbejdet. Herefter har en administrativ styregruppe, bestående af repræsentanter for de 17 kommuner, Vejdirektoratet, Trafikstyrelsen og med By- og Landskabsstyrelsen som formand, i foråret 2008 stået for tilblivelsen af Vision Østjylland.

Visionen er blevet til på basis af drøftelser i projektets styregruppe og i projektets politiske ejerkreds og er i øvrigt dels baseret på interviews med de enkelte kommuner, dels på 3 analyser om den østjyske erhvervsstruktur, infrastruktur og landskabskarakter.

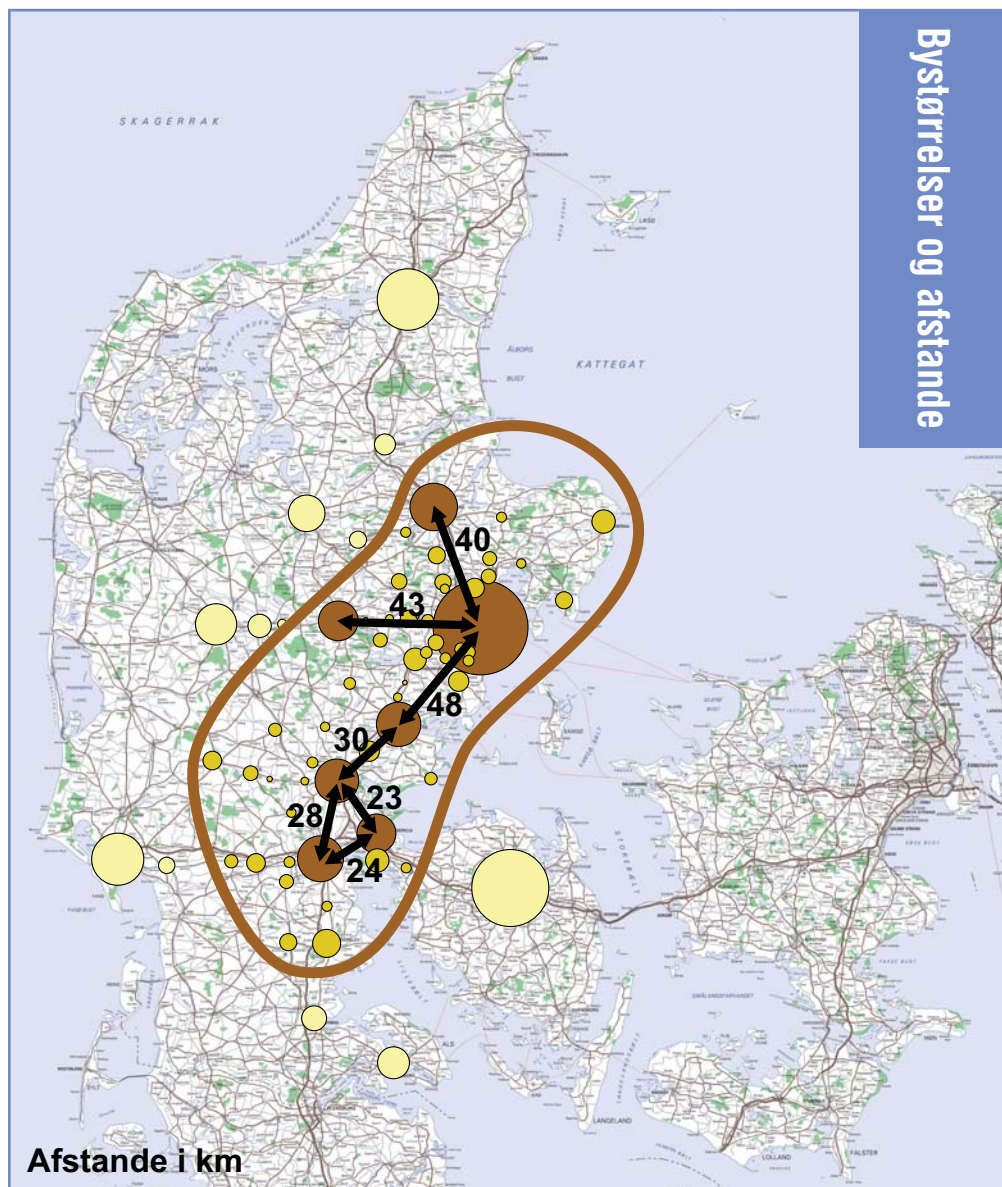
Undervejs har en følgegruppe bidraget med konstruktive indspil: Følgegruppen består af repræsentanter for Region Midtjylland, Region Syddanmark, vækstfora, kommunekontaktråd, beskæftigelsesregioner og KL.

Visionen peger på 6 vigtige elementer, som skal bidrage til, at den østjyske storbyregion udvikles til en fortsat stærk byregion med en international konkurrencedygtighed og en bæredygtig, fremtidssikret indretning.

Med Vision Østjylland lægges der op til et fortsat plansamarbejde mellem de østjyske kommuner og Miljøministeren med henblik på at udarbejde en fælles strategi for byudvikling og infrastruktur samt et samarbejde om fælles plandata. Derudover skal det overvejes, hvordan en fælles udviklingsstrategi for erhvervsudvikling, uddannelse og forskning samt kultur og fritid kan organiseres med bred statslig deltagelse.

Peter Pouplier
Formand for styregruppen

Den østjyske storbyregion

De 20 største byer

1. Århus	237.551
2. Randers	59.565
3. Kolding	55.596
4. Horsens	51.670
5. Vejle	50.213
6. Silkeborg	41.674
7. Fredericia	39.391
8. Haderslev	21.279
9. Grenaa	14.439
10. Middelfart	14.081
11. Skanderborg	13.864
12. Odder	11.109
13. Hedensted	10.797
14. Lystrup	9.606
15. Grindsted	9.494
16. Vejen	8.910
17. Vojens	7.749
18. Galten	7.729
19. Hadsten	7.552
20. Ebeltoft	7.501

Kilde: DST 2008

Befolkning

1,2 mio. indbyggere

Vækst i indbyggertal seneste 10 år 6 %
(Landsgennemsnit 3 %)

23 % af landets befolkning

Århus med 237.000 indbyggere

6 byer med ca. 40 - 60.000 indbyggere

Arbejdspladser

625.000 arbejdspladser

Vækst i arbejdspladser seneste 10 år 7 %
(Landsgennemsnit 5 %)

23 % af landets arbejdspladser

Afstande

Ca. 25 - 50 km. mellem de store byer

Pendlingsmulighed mellem de store byer

Det kendetegner en storbyregion med internationalt potentiale

122 "verdensbyer"

Alfa verdensbyer

London og Paris
Frankfurt og Milano

Beta verdensbyer

Zürich
Bruxelles og Madrid
Moskva

Gamma verdensbyer

Amsterdam, Düsseldorf, Genova og Prag
Rom, **Stokholm** og Warszawa
Barcelona, Berlin, Budapest, Hamburg, Istanbul, **København** og München.

Relativt stærkt tegn på verdensbystatus

Dublin, **Helsinki**, Luxemburg, Lyon og Wien.

Visse tegn på verdensbystatus

Athen, Birmingham, Bratislava, Bukarest, Kiev, Köln, Lissabon, Manchester,
Oslo, Rotterdam, Stuttgart og Haag.

Svage tegn på verdensbystatus

Antwerpen, Bologna, Dresden, Edinburg, Genoa, Glasgow, **Gøteborg**, Leeds,
Lille, Marceille, St. Petersburg, Torino, Utrecht og **Århus**.

0,5 - 3 mio. indbyggere

Lille nok til at være fleksibel

Tilstrækkelig kritisk masse til international synlighed.

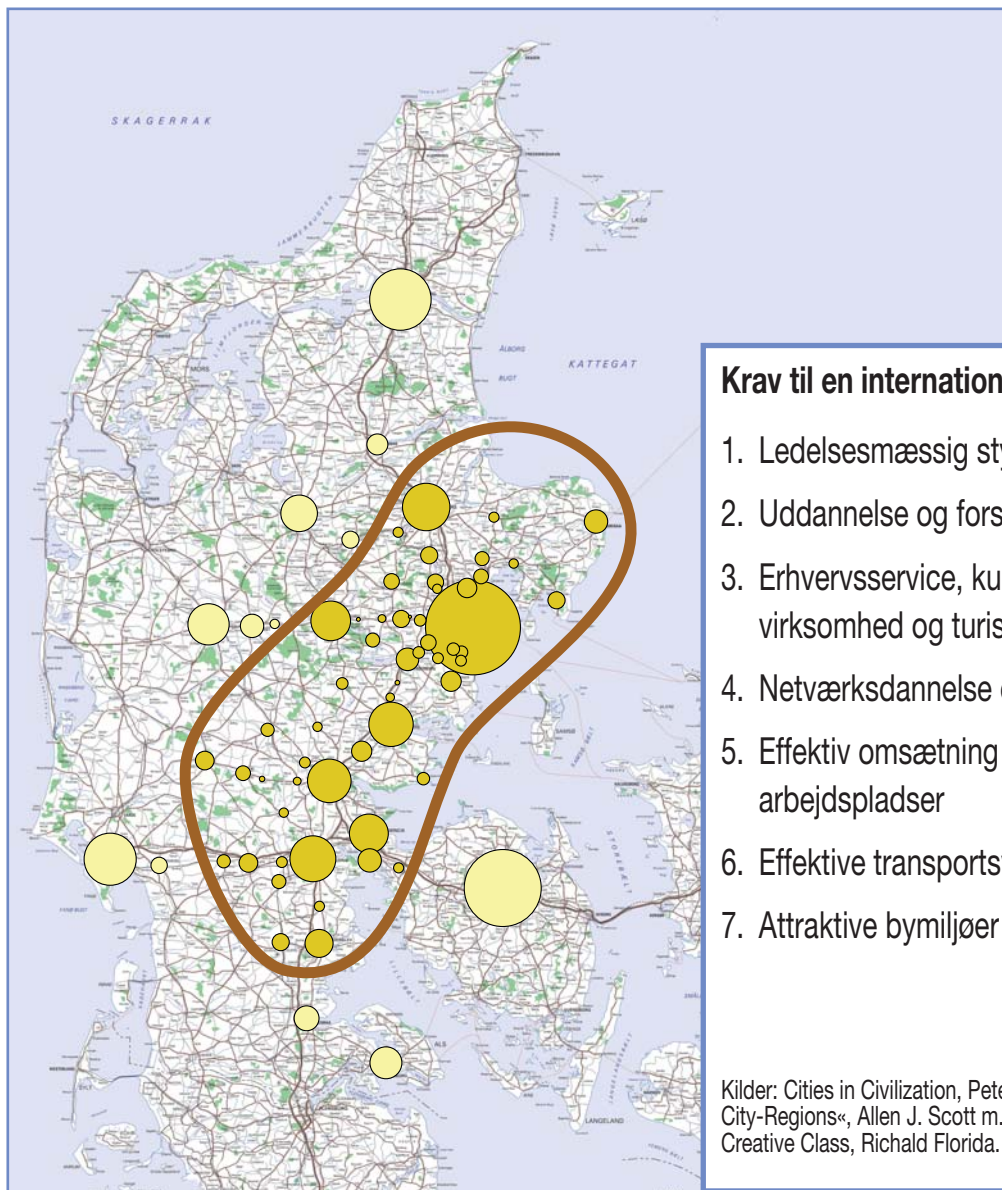
Én eller flere stærke hovedbyer som drivkraft i storbyregionen

Århus har international synlighed

Byerne er rangordnet efter indikatorer på verdensbystatus med 12 som maksimum og 1 som minimum. Undersøgelsen omfatter byer i hele verden og udpeger i alt 122 byer. Her er kun vist de europæiske verdensbyer. Den oprindelige undersøgelse er udført af The Loughborough Group og refereret i »Global City-Regions in the Twenty-first Century« af Sir Peter Hall.

Kilde: »Global City-Regions«, Allen J. Scott m.fl., 2001.

Fælles interesser i Østjylland

Et stærkt fælles udgangspunkt

Stærkt vækstområde

Stort befolknings- og erhvervspotentiale og store byer til at trække væksten

Attraktive byer, landskaber og kyster

Krav til en international vinderby

1. Ledelsesmæssig styrke
2. Uddannelse og forskning
3. Erhvervsservice, kultur, kreativ virksomhed og turisme
4. Netværksdannelse og innovation
5. Effektiv omsætning af viden til arbejdspladser
6. Effektive transportsystemer
7. Attraktive bymiljøer

Kilder: Cities in Civilization, Peter Hall, 1999, Global City-Regions«, Allen J. Scott m.fl., 2001, The Rise and the Creative Class, Richard Florida.

Projektets baggrundsanalyser peger på

Behov for mere viden, innovation og synergi i erhvervslivet

- Opgradering af arbejdskraftens uddannelsesniveau
- Tiltrække og fastholde arbejdskraft
- Styrke de institutionelle rammer om uddannelse
- Skabe et stort sammenhængende arbejdsmarked
- Udnytte potentiale på tværs af brancher og geografi

Behov for øget trafikal sammenhæng mellem nord og syd

- Fjerne flaskehalse i vejssystemet
- Opgradere banebetjeningen
- Koble den kollektive og den individuelle transport

Behov for at beskytte landskabskvaliteterne

- Vigtigt at understøtte de store træk og lokale kvaliteter

Vision for den østjyske storbyregion

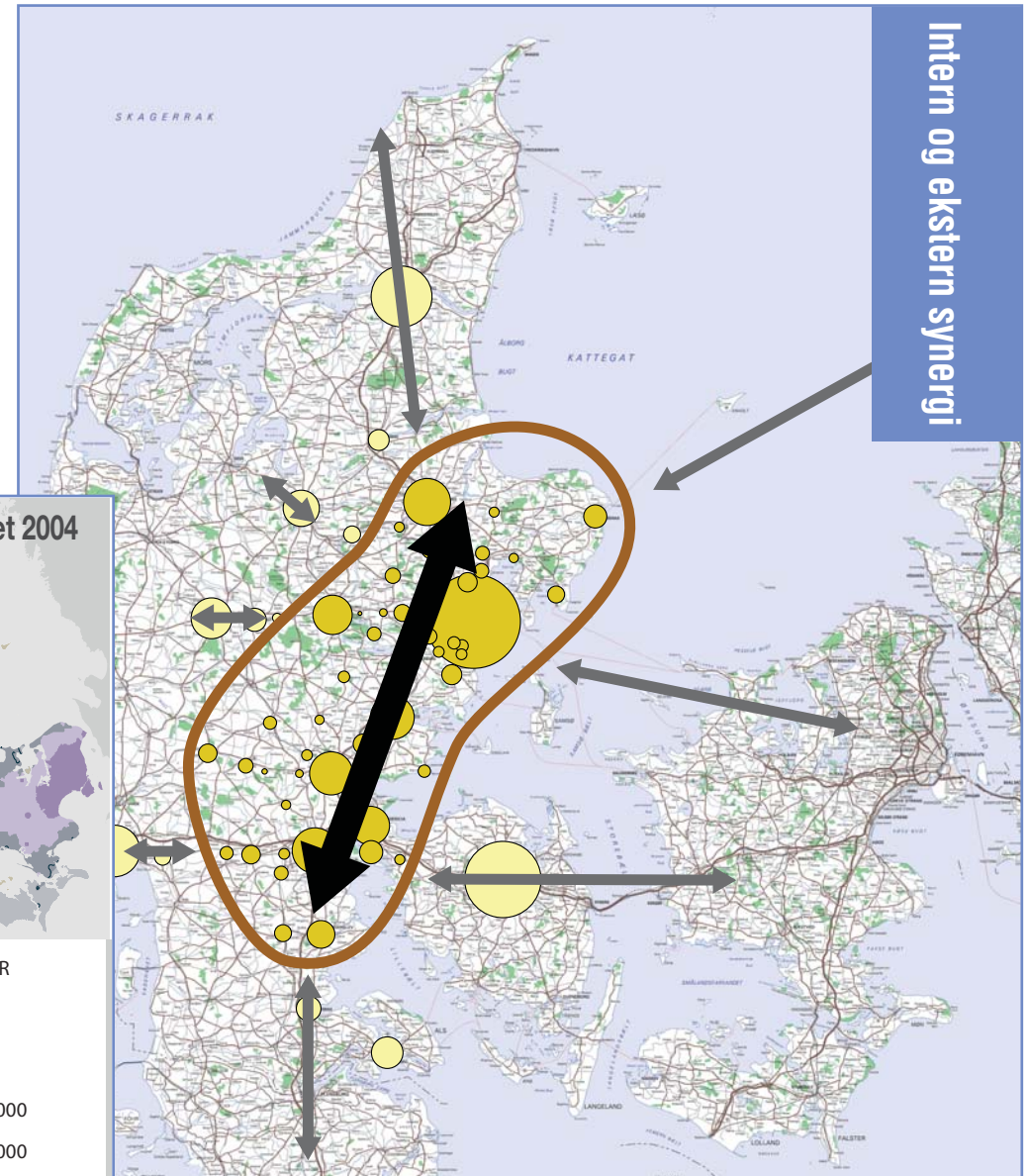
Den overordnede vision

Den østjyske storbyregion skal udvikle sig som

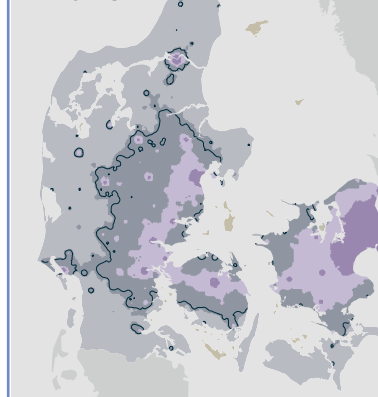
- en stærk byregion med international konkurrencedygtighed
- drivkraft for vækst i Danmark sammen med Øresundsregionen
- stærke, attraktive og bæredygtige byer bundet tæt sammen af effektive transportsystemer

De vigtigste elementer

1. Et stærkt og vidensintensivt erhvervsliv
2. Kultur og fritid i topklasse
3. Velfungerende og effektive transportløsninger
4. Byerne langs transportakserne som drivkraft
5. Landskaberne bevares og udvikles som attraktion
6. Østjyske kommuner i samarbejde

Arbejdspladspotentialet 2004

ADGANG TIL ARBEJDSPLADSER

- GENNEMSIT 2004
- MINDRE END 18.000
- MELLEM 18.000 OG 31.000
- MELLEM 31.000 OG 38.000
- MELLEM 38.000 OG 50.000
- MERE END 50.000

Landsplanredegørelse 2006

Et stærkt og vidensintensivt erhvervsliv

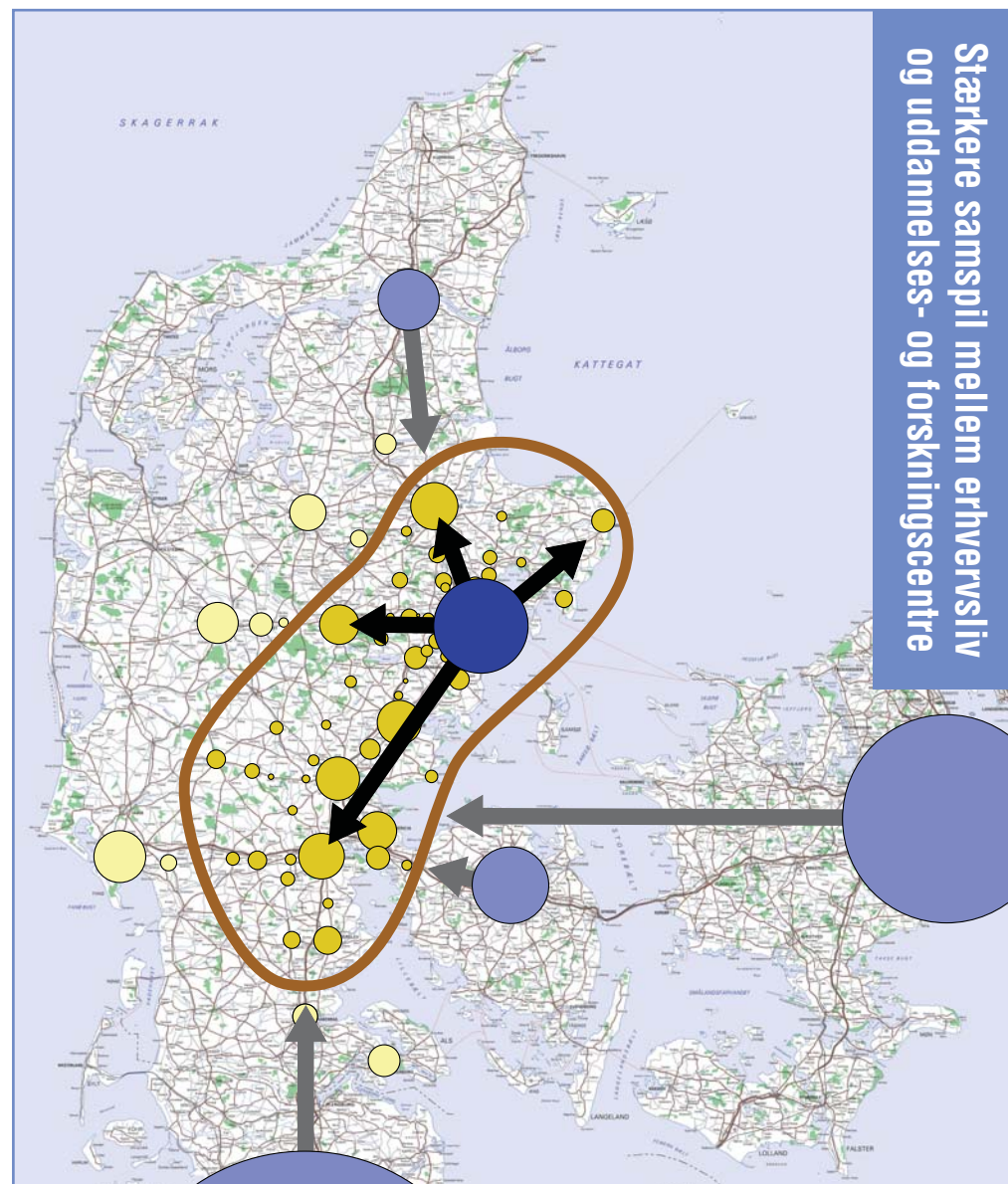
Vision

Den østjyske storbyregion skal fastholde og udvikle et erhvervsliv med internationale styrkepositioner baseret på effektiv udnyttelse af

- områdets store samlede arbejdsmarked
- uddannelses- og videnscentre i Århus, naboregionerne mv.
- udviklingspotentialet i områdets eksisterende virksomheder og erhvervsklynger

De vigtigste elementer

1. Byerne langs transportakserne som drivkraft
2. Det dynamiske erhvervsliv skal understøttes med forskning og uddannelse
3. Arbejdskraften i hele regionen skal opkvalificeres svarende til arbejdsmarkedets behov
4. Arbejdskraftens bevægelighed skal forbedres
5. Evnen til at tiltrække og fastholde højtuddannede skal forbedres
6. Stærkere og bredere statsligt engagement i uddannelse, forskning, erhvervsfremme mv.

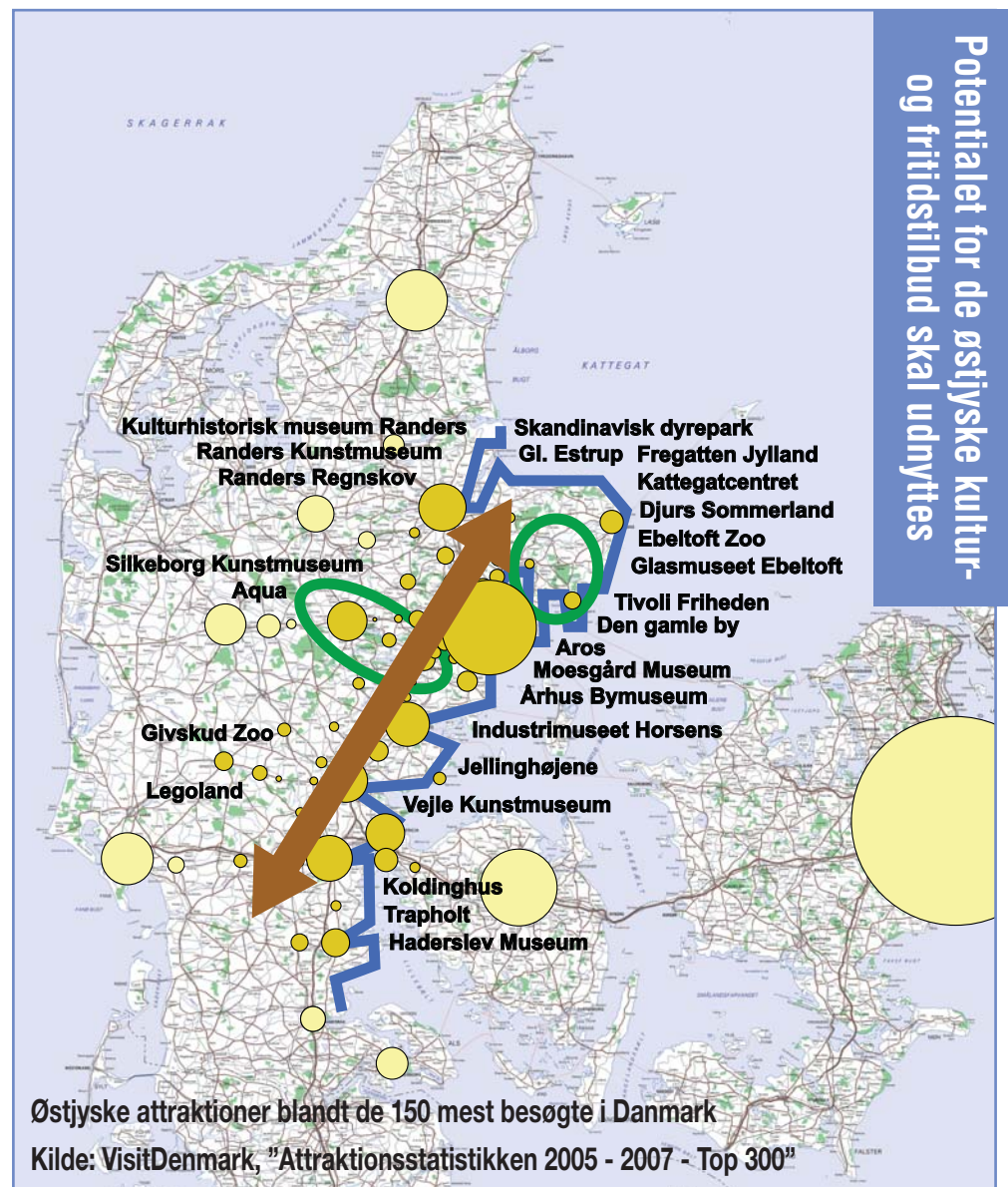
Kultur og fritid i topklasse

Vision

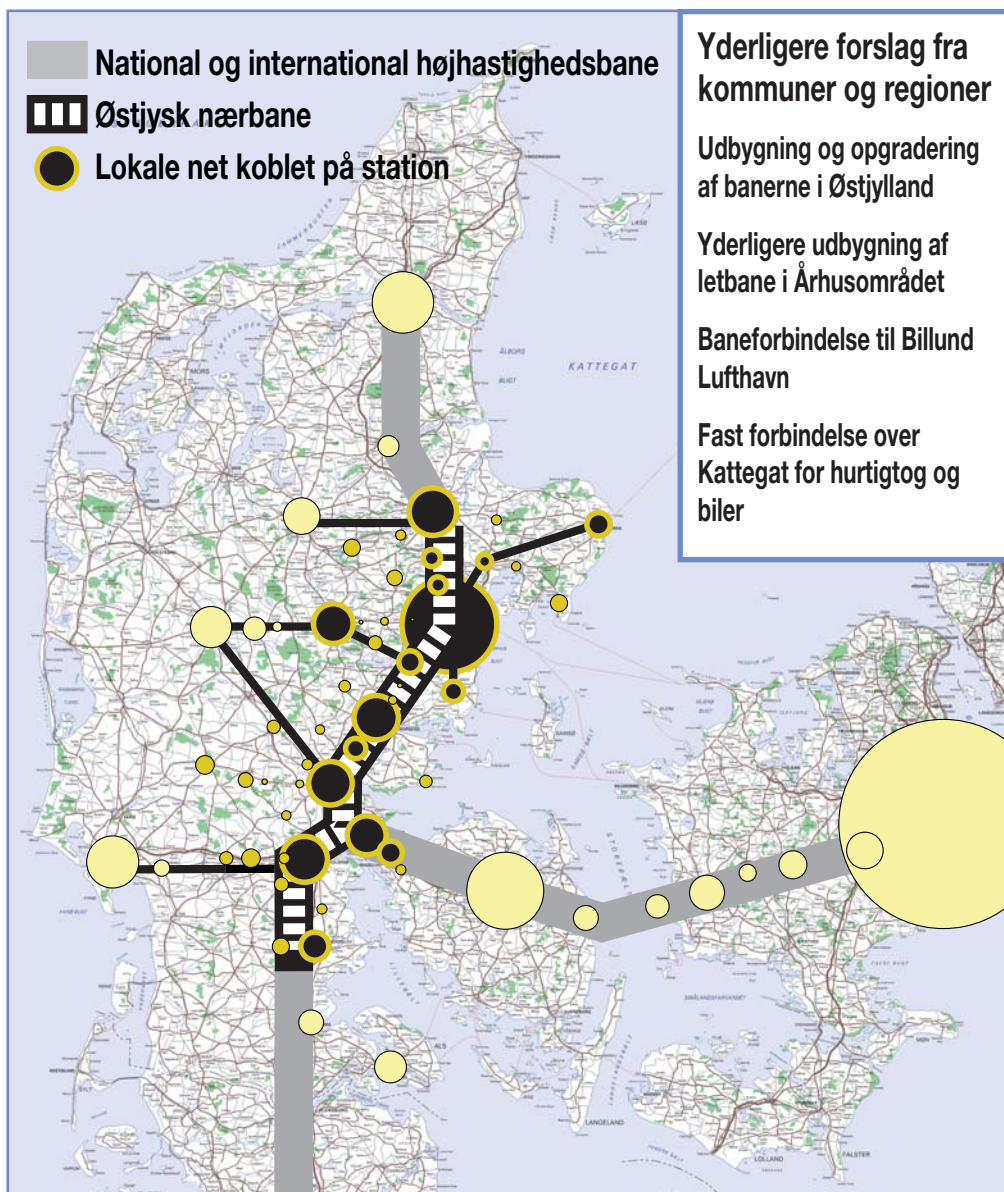
Den østjyske storbyregion skal kunne tilbyde kultur- og fritidsoplevelser i national og international topklasse, og have god dækning for både brede og smalle målgrupper.

De vigtigste elementer

1. Potentialet i et stort samlet befolkningsunderlag i den østjyske storbyregion, naboregioner, turisme mv. skal udnyttes
2. Potentialet i de østjyske byer, landskaber og naturen skal udnyttes
3. Samarbejde om benyttelsen og udviklingen af kultur- og fritidstilbud skal styrkes

Velfungerende og effektive transportløsninger - kollektiv transport

Vision

Den østjyske storbyregions struktur skal udnyttes til at udvikle et højklasset og effektivt kollektivt transportsystem, der styrker sammenhæng i bybåndet og udgør et stærkt og bæredygtigt alternativ til biltransport.

De vigtigste elementer

1. Markant forbedring af baneinfrastrukturen og togdriften

Nærbanetrafik og nye stationer fra Randers til Haderslev

Kobling til højfrekvente og velkorresponderende lokale net - letbane i Århusområdet fase 1 og busser.

Opkobling på nationalt og internationalt, elektrificeret højhastighedsnet.

Sikre effektive muligheder for omladning af gods mellem bane og motorveje/havne

2. Effektiv kobling af motorvejstrafik og kollektiv transport

Pendlerterminaler ved motorvejsafkørsler med kobling til busser, letbaner og tog

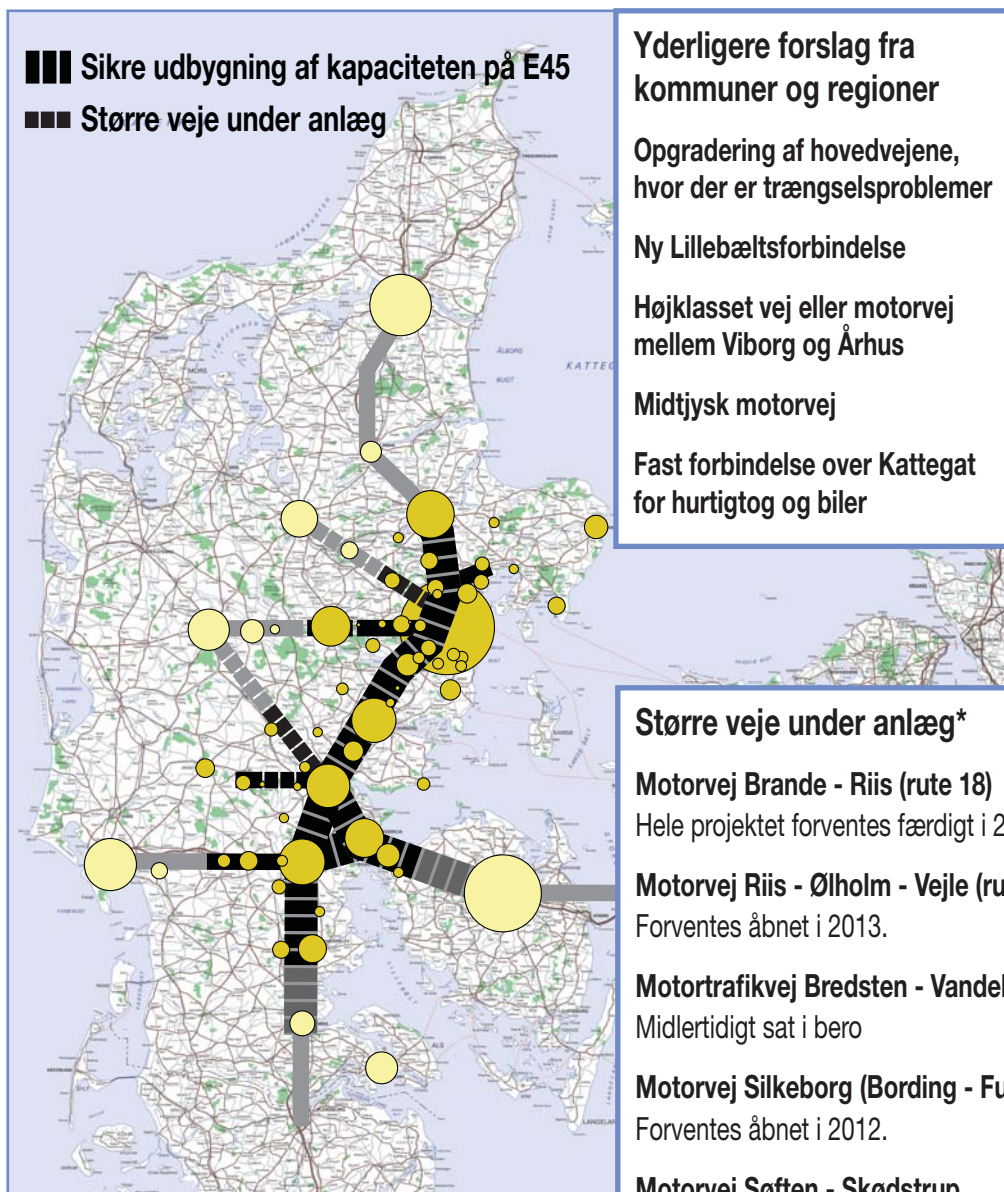
3. Samlet plan for langsigtet infrastrukturudbygning i den østjyske storbyregion

Opfølgning på Infrastrukturkommissionens forslag om en samlet trafikplan for området

Planenen koordineres med byudvikling, veje, havne og lufthavne

De regionale trafikselskabers planer skal sammentænkes med nationale planer for kollektiv trafik og koordineres med byudviklingen

Velfungerende og effektive transportløsninger - veje

Vision for den østjyske storbyregion

Yderligere forslag fra kommuner og regioner

Opgradering af hovedvejene, hvor der er trængselsproblemer

Ny Lillebæltsforbindelse

Højklasset vej eller motorvej mellem Viborg og Århus

Midtjysk motorvej

Fast forbindelse over Kattegat for hurtigtog og biler

Større veje under anlæg*

Motorvej Brande - Riis (rute 18)

Hele projektet forventes færdigt i 2012.

Motorvej Riis - Ølholm - Vejle (rute 18)

Forventes åbnet i 2013.

Motortrafikvej Bredsten - Vandel

Midlertidigt sat i bero

Motorvej Silkeborg (Bording - Funder)

Forventes åbnet i 2012.

Motorvej Søften - Skødstrup

Hele projektet forventes færdigt i 2010.

*) Projekter med statslig anlægsbevilling

Vision

Vejkapaciteten på hovedtrafikakserne skal udbygges, så potentialet i at sammenkoble befolknings- og arbejdspladskoncentrationerne i Østjylland og synergimulighederne nationalt og internationalt reelt udnyttes.

De vigtigste elementer

1. Sikre udbygningen af kapaciteten på og effektiv adgang til E45 fra byer og landområder
2. Samlet plan for langsigtet infrastrukturudbygning i den østjyske storbyregion
Opfølgning på Infrastrukturkommissionens forslag om en samlet trafikplan for området
Planerne koordineres med byudvikling, kollektiv transport, havne og lufthavne

Større veje under planlægning*

Motorvej Silkeborg (Funder - Låsby)

Udbygning af motorvej Skærup - Vejle Nord

Udbygning af motorvej Odense Vest-Middelfart

Udbygning af motorvej Fredericia - Kolding

Rute 26, Århus - Viborg

Rute 16, Sønder Borup - Assentoft (nordlige hængsel)

Rute 28, Ødsted - Østjyske motorvej (Borgmestervejen)

Havneforbindelse i Århus

*) Projekter med VVM udarbejdet, under udarbejdelse eller beslutning om udarbejdelse, samt projekter med grundlag for udarbejdelse/opdatering af VVM"

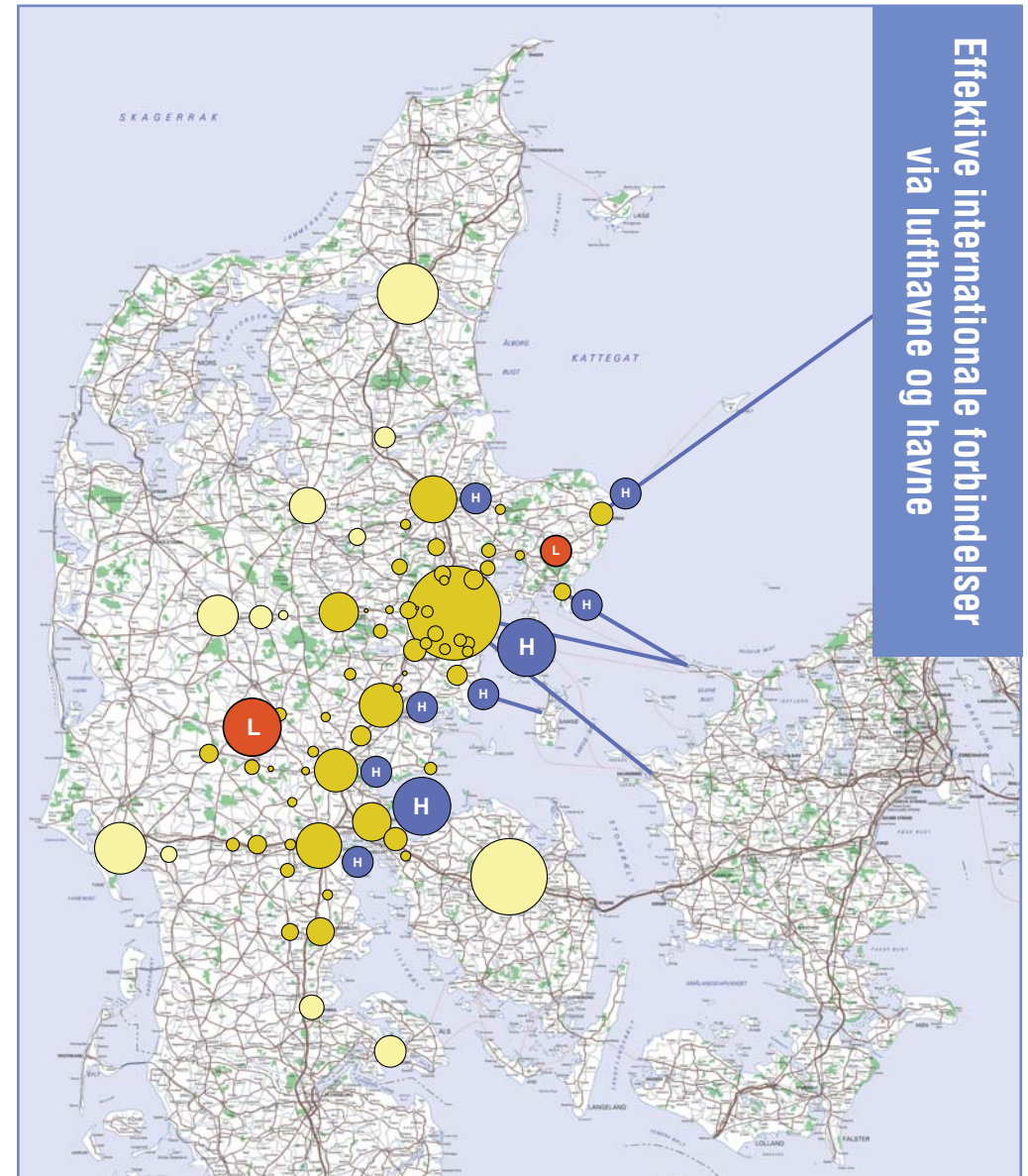
Velfungerende og effektive transportløsninger - lufthavne og erhvervshavne

Vision

Den østjyske storbyregion skal have gode internationale forbindelser for personrejser og godstransport.

De vigtigste elementer

1. Billund Lufthavn som international hovedlufthavn i den østjyske storbyregion
2. Århus Lufthavn som regionallufthavn med internationale forbindelser
3. Århus havn som international containerhavn sammen med Fredericia Havn hovedhavne for international godstransport
4. Samlet plan for langsigtet infrastrukturudbygning i den østjyske storbyregion
Opfølgning på Infrastrukturkommissionens forslag om en samlet trafikplan for området.
Planen koordineres med byudvikling, kollektiv transport og veje.

Byerne langs transportakserne som drivkraft

Vision

De større byer og byerne langs transportakserne skal være drivkraft for udviklingen i den østjyske storbyregion.

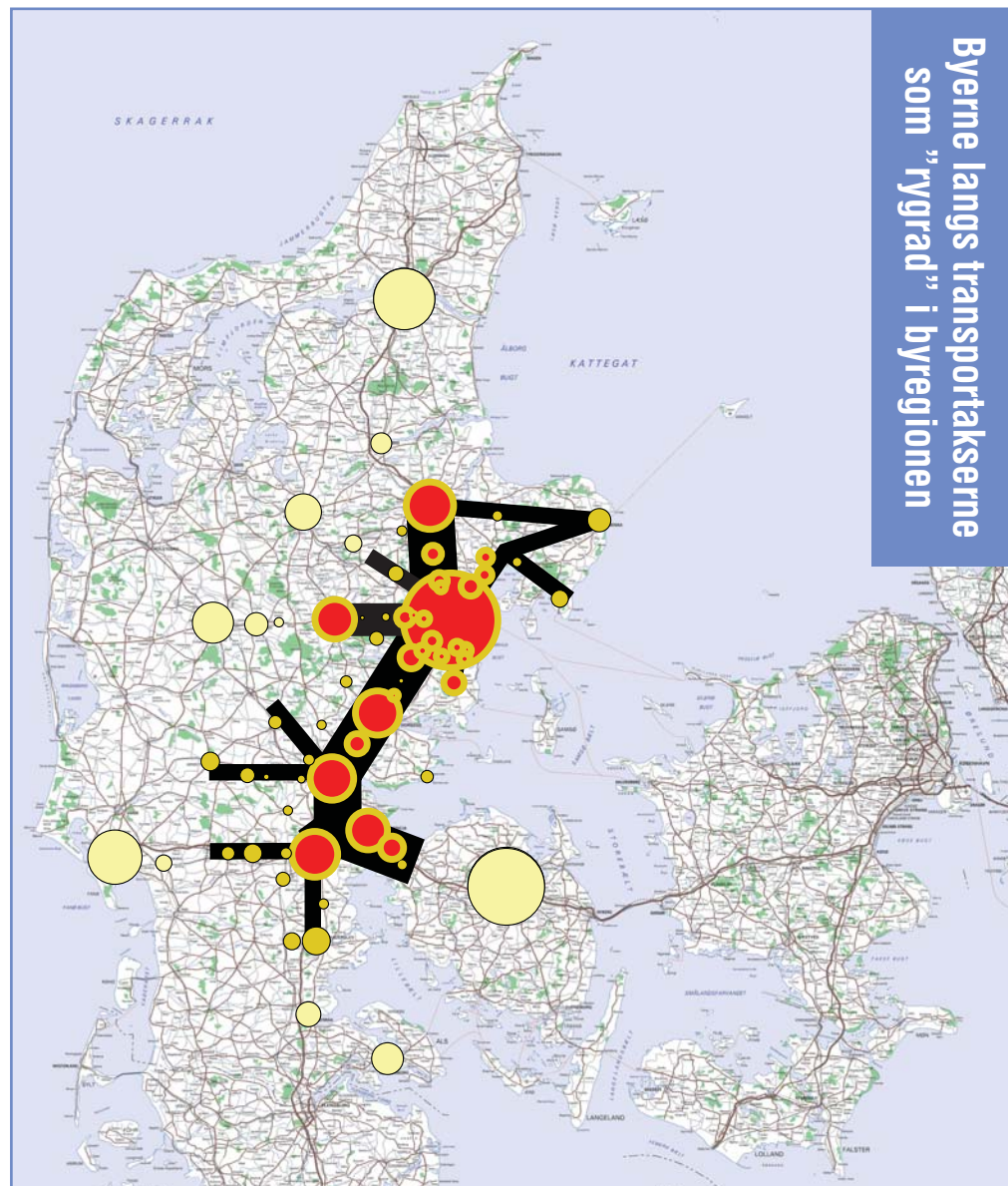
Synergi i et stort og mangfoldigt erhvervsliv, arbejdsmarked, boligmarked, kultur- og friluftsliv mv. skal udnyttes

Der skal være fokus på den afledte udvikling i hele området

Arealplanlægningen skal spille sammen med infrastrukturen

De vigtigste elementer

1. Byvæksten skal primært ske i byer med basis for station(er) eller anden attraktiv, lokal kollektiv trafik
2. Byvæksten skal så vidt muligt placeres stationsnært, så den kan styrke grundlaget for nær- og letbaner

Landskaberne bevares og udvikles som attraktion

Vision

De store landskabstræk, landskabernes forskellige karakter og "landskabsperlerne" skal bevares og udvikles som stærke konkurrenceparametre for bosætning, erhvervslokalisering og turisme.

De vigtigste elementer

1. De store og værdifulde landskabstræk skal bevares

Byvækst og infrastruktur under hensyn til de store landskabstræk, landskabets lokale karakter og "landskabsperlerne"

Byerne skal vokse inde fra og ud, have klare grænser og være adskilte af landskaber og grønne kiler

Klare krav til lokalisering og udformning af bebyggelse langs motorvejen

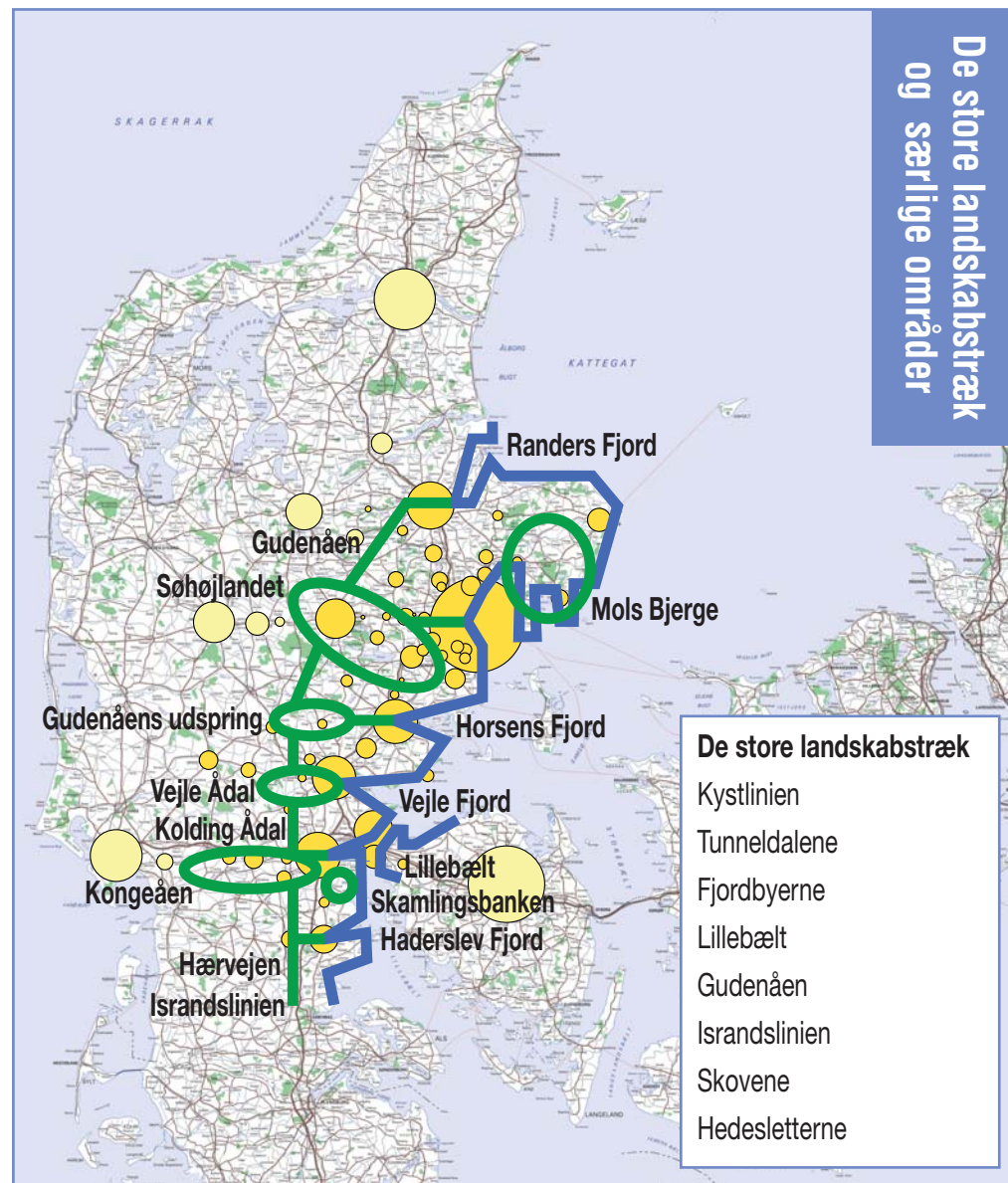
Styrke byernes forskellighed defineret af landskabet - kystbyen, fjordbyen mv.

2. Der skal skabes nye kvaliteter og friluftsmuligheder i landskabet

"Landskabsperlerne" skal udvikles som turisme- og friluftsområder

Styrket formidling og bedre tilgængelighed

Aktiv forbedring af landskab og friluftsliv gennem skovrejsning, naturgenopretning mv.

Østjyske kommuner i samarbejde

Samarbejde og -konkurrence i den østjyske storbyregion

Samarbejde om fælles interesser - realisere visionen

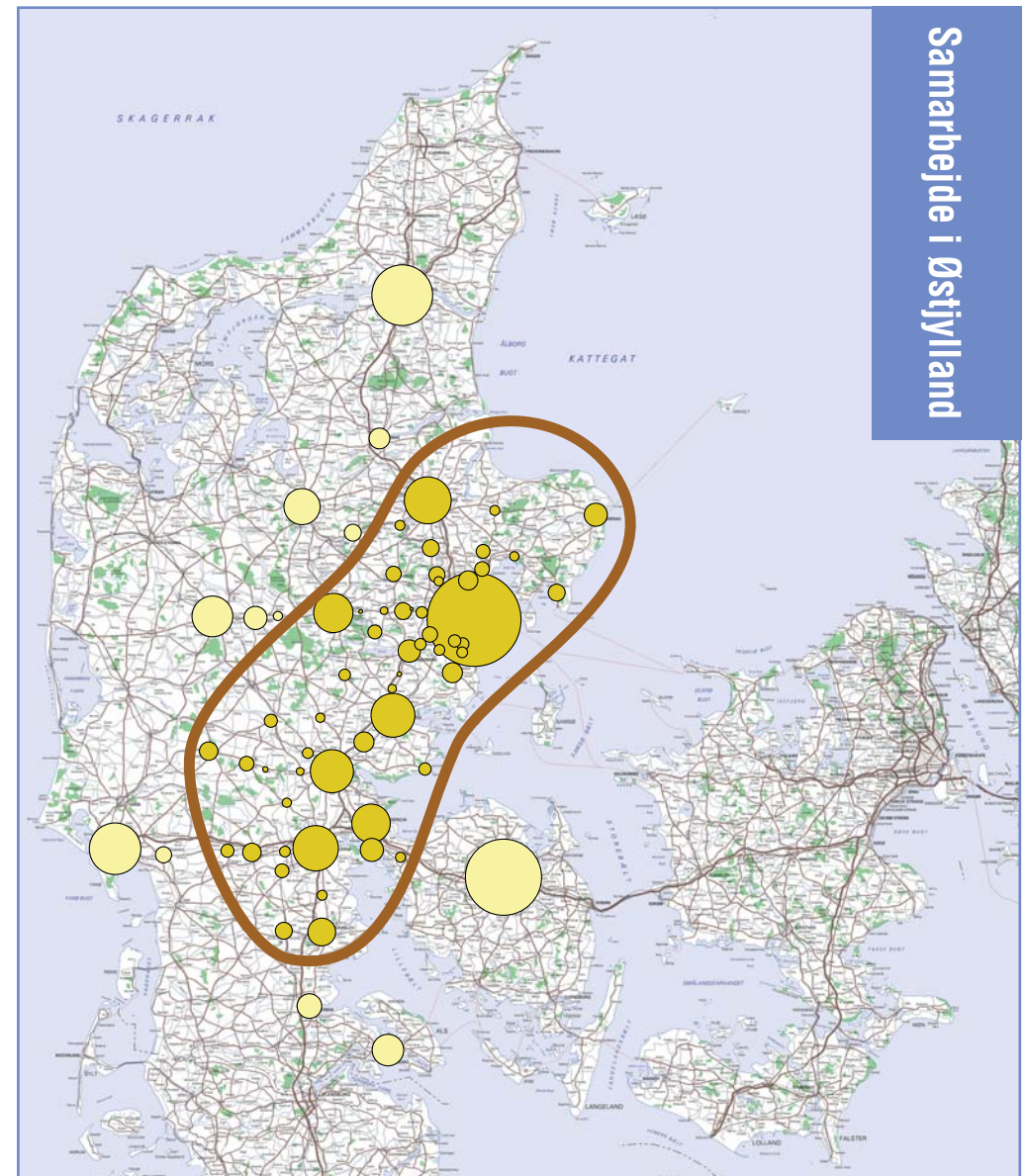
Fortsat sund konkurrence

Samarbejde med ministerierne om Østjylland

Prioritere samarbejdet mellem kommunerne og med ministerierne om Østjylland

Sikre sammenhængen mellem byudvikling, infrastruktur og det åbne land

Undersøge mulighederne for koordineret erhvervsfremme, uddannelse, forskning og kultur

Det videre arbejde - 1

En fælles udviklingsstrategi

De 17 kommuner og staten vil fortsætte samarbejdet med udarbejdelse af en fælles udviklingsstrategi med fokus på følgende emner:

A. Fælles byudviklings- og infrastrukturstrategi

Hvordan skaber vi en bæredygtig østjysk storbyregion, der knytter byudvikling og effektive transportsystemer sammen under respekt for det åbne lands kvaliteter?

B. Erhvervsudviklingsstrategi

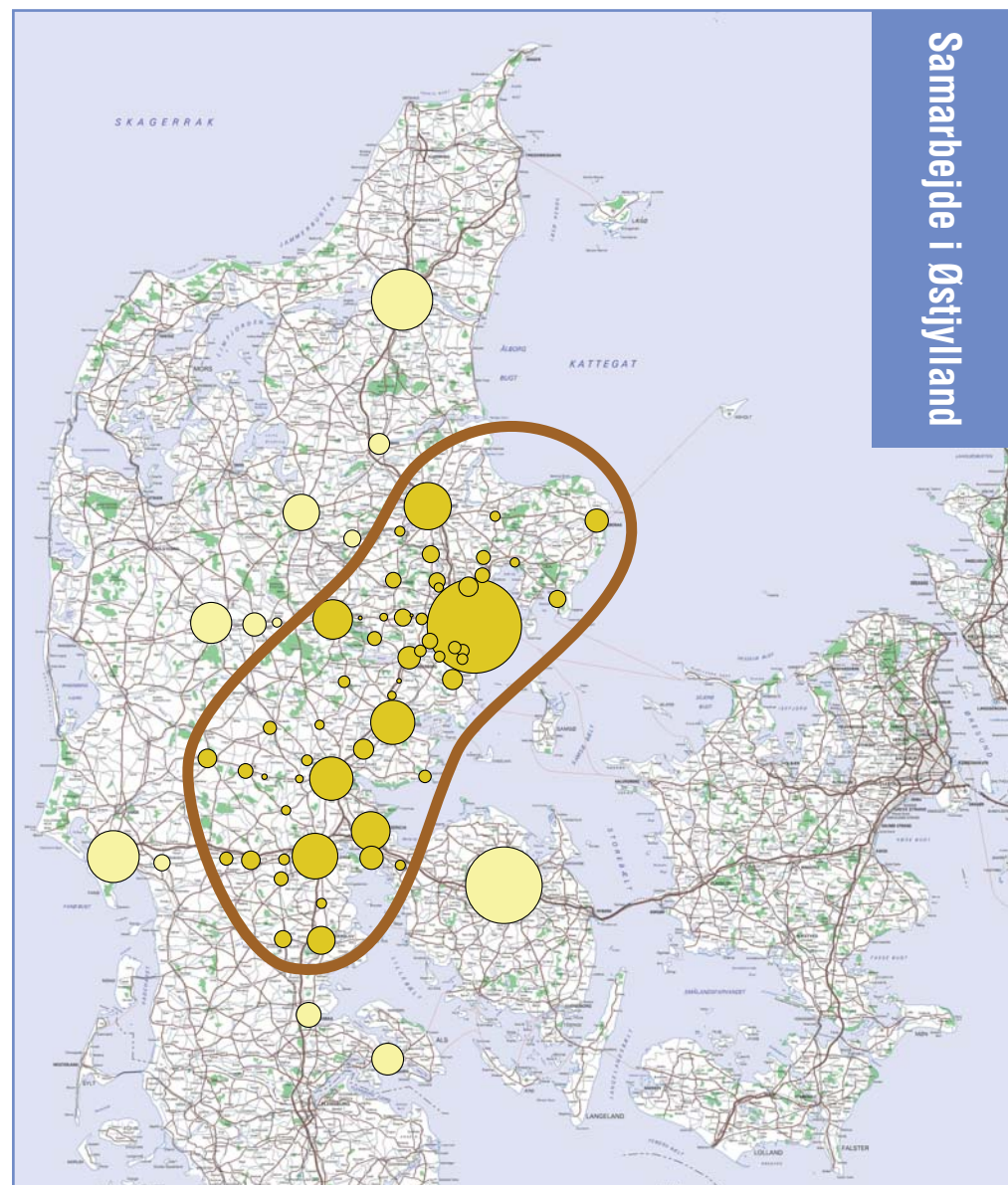
Hvad skal der til for, at det østjyske erhvervsliv fortsat er konkurrencedygtigt?

C. Uddannelses- og forskningstrategi

Hvordan sikrer vi opkvalificering af arbejdskraften til fremtidens udfordringer?

D. Kultur- og fritidsstrategi

Hvordan udvikler vi de store kultur- og fritidstilbud, som gør det attraktivt at bo i Østjylland?

Det videre arbejde - 2

Organisering af opgaverne

1. Arbejdet med fokus på byudvikling og infrastruktur organiseres fortsat i regi af den administrative styregruppen

Der sigtes mod - med udgangspunkt i kommunernes strategi- og kommuneplaner – at fremlægge en fælles overordnet strategi inden udgangen af 2009 som bidrag og inspiration til næste planperiode, der starter i 2010

Der udarbejdes inden udgangen af 2009 en overordnet strategi- og handlingsplan for en sammenhængende udbygning af infrastrukturen i samspil med byudviklingen

2. Der etableres et samarbejde med deltagelse af kommunerne, regionerne og By- og Landskabsstyrelsen om fælles statistiske data mv.
3. Styregruppen kommer inden udgangen af 2009 med udspil til rammerne for et fremtidigt samarbejde om erhvervsudvikling, arbejdsstyrken, uddannelse og forskning samt kultur- og fritidstilbud, herunder inddragelse af de relevante ministerier i arbejdet
4. Den politiske ejerkreds mødes medio 2009 og drøfter status for strategiarbejdet

